

**TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE**  
**M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (ECONOMICS)**  
**EXAMINATION: MAY – 2025**  
**SECOND SEMESTER**

**Subject: Economics of Growth & Development (ECOMJC-201)**

**Date: 20/05/2025**

**Total marks: 60**

**Time: 10.00 am to 12.30 pm**

**Instructions:** 1) Attempt all Questions as per the Instructions.  
2) Figures to the right indicate full marks.  
3) Answer should be precise and to the point.

- Q. 1) Answer any TWO of the following questions in 500 words. (2X15 marks) (30)**  
1) Discuss the components and measurement of human development  
2) Describe the theory of unlimited supply of labour given by Arthur Lewis  
3) Discuss the causes and effects of income inequality in developing countries
- Q. 2) Answer any TWO of the following questions in 300 words. (2X10 marks) (20)**  
1) Explain the features of developing economies  
2) Discuss the theory of balanced growth propounded by Nurkse  
3) Discuss the various government policies that are implemented to reduce unemployment
- Q. 3) Answer any TWO of the following questions in 100 words. (2X5 marks) (10)**  
a) Define income inequality  
b) What is frictional unemployment?  
c) What is the dual economy?

**मराठी रूपांतर**

**सूचना :** १) दिलेल्या सूचनेनुसार सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

२) उजवीकडील तक्त्यातील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) उत्तरे अचूक आणि मुद्देसुद असावे.

- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दांमध्ये लिहा. (२ X १५) (३०)**  
१) मानवी विकासाचे घटक आणि मोजमाप यावर चर्चा करा  
२) आर्थर लुईस यांनी मांडलेल्या श्रमाच्या अमर्याद पुरवठ्याच्या सिद्धांताचे वर्णन करा  
३) विकसनशील देशांमध्ये उत्पन्न असमानतेची कारणे आणि परिणामांवर चर्चा करा
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (२ X १०) (२०)**  
१) विकसनशील अर्थव्यवस्थांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा  
२) नवर्स यांनी मांडलेल्या संतुलित वाढीच्या सिद्धांताची चर्चा करा  
३) बेरोजगारी कमी करण्यासाठी राबविल्या जाणाऱ्या विविध सरकारी धोरणांची चर्चा करा
- प्र. ३) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे १०० शब्दात लिहा. (२ X ०५) (१०)**  
अ) उत्पन्न असमानता परिभाषित करा  
ब) घर्षण बेरोजगारी म्हणजे काय?  
क) दुहेरी अर्थव्यवस्था म्हणजे काय?